



## «PROCURA TORNAR AL RIU SEMPRE QUE PUGUIS, A VEURE SI ELS INSECTES ENCARA HI SÓN»

Xavier Bellés

Què, com van els insectes? Era la pregunta habitual del Dr. Margalef sempre que ens trobàvem en el metro a l'hora d'anar a dinar, una circumstància que sovintejava en aquests darrers temps. La continuació era una conversa que podia tenir a veure amb els insectes, o bé allunyar-se'n considerablement. Tant se valia, la qüestió era parlar de la natura i de la ciència, en general. En realitat, allò de "com van els insectes" no era una pregunta, sinó una mena de salutació còmplice que obria la porta a qualsevol tema. Cada dia parlàvem de coses diferents, però la conversa de Margalef, com no podia ser altrament, sempre resultava estimulante. És una de les poques persones que he conegut que sempre diu coses interessants, de vegades insòlites. I és que Margalef veu les coses d'una manera diferent a la resta de la humanitat. De vegades em pregunto què deu veure quan mira un arbre. Tal vegada el veu com un llac de cap per avall, o una estructura tridimensional que bescanvia energia per organització, o de cinquanta maneres diferents alhora, o vés a saber què.

Les converses al metro foren les darreres relacions continuades que vaig tenir amb Margalef. De primer havien estat les relacions d'alumne a mestre a les aules de l'antiga Facultat de Biologia de la Universitat de Barcelona, i les visites al Departament d'Ecologia, a preguntar pels crustacis cavernícoles o a demanar-li ajuda per refer els meus maldestres manuscrits naturalistes. Després vingueren els encontres a la Institució Catalana d'Història Natural, l'organització de les conferències al Palau de la Virreina en el marc del Club de Barcelona, les trobades a l'Associació per al Foment de la Ciència, o a la Secció de Ciències Biològiques de l'Institut d'Estudis Catalans, quan encara acostumava a venir.

Sempre, des del primer moment, vaig tenir la sensació que, en començar a parlar amb ell, la diferència generacional –que no la intel·lectual– s'esvaïa. No semblava que et trobessis davant d'un home extraordinari, sinó davant d'un home que, sense proposar-s'ho, es posava al teu abast, allà a baix... I és que Margalef,

**«HOME PROFUNDAMENT HONEST, AMIC FIABLE, DE BONHOMIA ABSOLUTA I SENSE CAP MENA DE PRESUMPCIÓ. ENTUSIASTA EMPEDREÏT DE LA VIDA I DE LA NATURA»**

malgrat el temps i els honors, no deixà mai de ser aquell jove naturalista il·lusionat que empaitava puces d'aigua i larves d'espiadimonis als rius de totes les muntanyes per on passava. "Pots fer molts models ecològics al laboratori, però procura tornar al riu sempre que puguis, a veure si els insectes encara hi són", em deia sovint. Al metro, en aquests darrers temps, no

es cansava de repetir-m'ho.

L'assequibilitat i la fidelitat a l'ofici de naturalista són algunes de les coses que m'han deixat una empremta més marcada, però la llista de trets que admiro de Margalef és llarga. Tal vegada per damunt dels mèrits científics, hi ha les qualitats personals. Home profundament honest, amic fiable, de bonhomia absoluta i sense cap mena de presumptió. Entusiasta empedreït de la vida i de la natura, però que s'amaga sovint darrere d'una façana escèptica, com escau als qui han lluitat en moltes batalles perdudes d'antuvi, que han vist molts canvis i han escoltat moltes promeses que no s'havien de complir, però no perden les il·lusions perquè saben que no hi ha substitut per a la feina silenciosa i ben feta. I tot això, els set dies de la setmana. No és fàcil tenir Margalef com a mirall... Haver tingut l'oportunitat de conèixer-lo, de tractar-lo, i d'aprendre d'ell, ha estat un veritable privilegi. I això no és pas una hipèrbole, ja sé prou bé que no li agraden els panegírics, i encara menys si poden tenir flaire de crisantems.

M'adono ara que encara em costa deixar d'usar el present en parlar de Margalef. Tal vegada perquè sóc d'aquells que creuen que una persona no mor mentre hi hagi algú que la recordi. Ara mateix el recordo il·lusionat i somrient, molt alt però prest a ajupir-se per posar-se al nivell de qualsevol, sempre que faci falta. No va voler mai ser com el xiprer. S'estimà més créixer com el roure, robust i generós, capaç d'acollir tot aquell que volgués aixoplugar-se sota les seves branques abundants, càlides i sàvies. ☺

Xavier Bellés. Centre d'Investigació i Desenvolupament (CSIC), Barcelona.